

POSTMODERNDEN OLUŞTURMACILIĞA DİJİTAL ÖYKÜLEME

Arş. Gör. Özlem Ayvaz Tunç
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş A.B.D.
ozlemayvaz13@hotmail.com

Arş. Gör. Esen Karadağ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş A.B.D.
karadagesen55@gmail.com

Özet

20.yüzyılın ikinci yarısından sonra yaşanan toplumsal ve ekonomik değişimler, modernizmin ötesinde yeni bir dönemin içinde olduğumuzu öne süren ve kendisini modernizmin karşıt görüşleriyle ifade eden bir postmodern söylemin gündeme gelmesine neden olmuştur. Bu söylem zaman içerisinde her alana nüfuz ederek kendini gerçekçi ve geçerli kılmayı başarmıştır. Dolayısıyla, yaşanan değişimlere ve giderek karmaşıklaşan dünyaya uyum sağlama sürecinde eğitimin hedefleri de değişim göstermektedir. Bu bağlamda, dijital devrimin yaşandığı günümüz bilişim çağına uyumlu bir eğitim sisteminin, yaratıcı, girişimci, sorun çözücü, bilgiyi yapılandırıcı ve uygulayıcı bireylerin, hızla gelişen dünyayı izleyebilen vizyon sahibi eğitimcilerin ve eğitimde yeni yaklaşımların gerekliliği gündeme gelmektedir.

Araştırmada, bahsedilen bu gereksinimleri karşılayabilecek niteliğe sahip “dijital öyküleme” yaklaşımı ele alınarak, bu yaklaşımın bireysel farklılıkları dikkate alma, işbirliğine dayalı sosyal ve aktif bir öğrenme ortamı oluşturarak etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlama, aynı zamanda, teknolojiyi eğitim sürecine entegre edilebilme gibi özellikleri barındırması nedeniyle önemine ve sanat eğitimindeki kullanılabilirliğine değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dijital Öyküleme, Postmodernizm, Oluşturmacılık, Sanat Eğitimi.

DIGITAL NARRATING TO THE POSTMODERN CONSTRUCTIVISM

Abstract

After the second half of the twentieth century occurrence of economic and public changes caused a postmodern narrative, which claims us to be in a new era beyond modernism and express itself with an aspect opposing to modernism. This narrative, in time, made itself valid and realistic by influencing all areas. Hence, goals of education have also been changing in the process of adapting the ever complicating world and the occurring changes. In this sense, the necessity of new approaches in education, academicians with vision who are able to follow the rapidly developing world, configuring and applying information, problem solving, entrepreneur, creative individuals is becoming a current issue. In this research, by reviewing “digital narrating” approach which is capable of covering the requirements that had been mentioned, the availability and the importance of the approach in art education have been emphasized because of having the features like integrating technology into education process, as well as considering the individual differences, providing a permanent and effective learning by establishing cooperative, social and active learning environment.

Key Words: Digital Narrating, Postmodernism, Constructivism, Art Education.

GİRİŞ

Bilginin hızla tüketildiği ve teknolojik gelişmelerin aynı hızla artış gösterdiği günümüz çağında, iletişim alanlarındaki değişim ve oluşan yeni kültürel değerler sonucunda, çağın getirisi olarak karşımıza çıkan ve hala üzerinde tartışılan “postmodern” kavramı modernizme karşıt bir söylem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu

söylem beraberinde kendi kültür ortamını da oluşturmaktadır. “Postmodern kültür, kendi kültürel çerçevesini tanımlayacak ya da betimleyecek kültürel alanlar icat edip, bu icadını geçerli ve gerçekçi kılanın meşru yollarını da ayrıca geliştirmektedir” (Eker, 2011: 184).

Postmodern süreçteki değişimi, eğitim bağlamında incelemek, bugünün ve geleceğin eğitim sistemini anlama noktasında önemli bir dinamik olarak düşünülmektedir. Dolayısıyla, değişen sosyo-kültürel yapıya uyum sağlama sürecinde eğitimde yeni yaklaşımların gerekliliği de gündeme gelmektedir.

Çalışmanın başlıca amacı, postmodern döneme uyum sağlayabileceği düşünülen dijital öyküleme yaklaşımına ve bu yaklaşımın sanat eğitimindeki kullanılabilirliğine değinmektir.

YÖNTEM

Konuya dair ilgili kitaplar, konu ile ilişkili hazırlanmış makaleler, kataloglar, internet ortamında var olan kaynaklar üzerinde yoğunlaşarak elde edilen bilgilerin kuramsal-analizi temelli bir araştırma yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, yurtdışında sanat eğitimi derslerinde dijital öyküleme tekniği kullanılarak hazırlanmış örnekler oluşturmaktadır. Bu çalışmalarda geçen ve araştırma konusunu oluşturan sanat eğitimi ve dijital öyküleme ile ilgili yorum ve örnekler ise araştırmanın örnekleme olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

SANAT EĞİTİMİ

“Eğitim; toplumsal yaşamın, kültürel etkinliğin içeriğinde yer alan önemli bir olgudur. Bilgi ve beceri yönünden olumlu tavır geliştirme, kişinin ilgi, eğilim ve yetilerine, toplumun geleceğe dönük beklentilerine uygun gelişmeler eğitimin geniş kapsamında yer alan etkinliklerdir” (Yıldırım, 1987: 42). Eğitim, “giderek karmaşıklaşan ve değişen dünyaya en iyi şekilde adapte olmak ve ayakta kalmak için insanlara güç veren sembolik ve kültürel sermayeden ortaya çıkar ve daha birbirine bağlı, demokratik, eşit ve adil bir toplum üretmenin” (Kellner, 2002:127) aracı haline gelir. Dolayısıyla, eğitim içinde bulunduğumuz dönemin ve sosyo-kültürel değişimlerin hem bir yansıması hem de bireylerin bu değişimlere uyum sağlamasının bir vasıtası olmaktadır. Aynı zamanda eğitim, bilgi, beceri ve kültür aktarımının yanı sıra yapıcı, yaratıcı ve üretici bireylerin yetiştirilmesi işlevlerine yönelir. Böylece, öğretim boyutundan öte, insanı insan yapan değerlerin kazandırılmasına yönelik bir anlam kazanır. Bu anlamın kazandırılmasında ve çağdaş insanın yetiştirilmesinde sanat eğitiminin önemi gündeme gelmektedir. Sanat eğitimi aracılığıyla birey, bakmayı değil, görmeyi öğrenir; olaylara çok yönlü bakarak düşünen, eleştiren, sorgulayan ve en önemlisi çözümler üreten, dolayısıyla kendisiyle barışık, mutlu ve sağlıklı bir kişiliğe erişir.

Sanat eğitiminin amacı, ne öğrencilere kuru bilgilere dayalı kurallar öğretmek, ne de sanatın zanaat yönüyle ilgili el becerileri kazandırmaktır. Asıl amaç, gözleme dayanan düşünme eğitimi yapmak ve doğa-yaşam-sanat bütünselliği içinde çocuğu eğitmektir. Nitelikli bir sanat eğitimi, belirli değerlerin taşıyıcısı, çağın gelişen ve değişen şartlarına göre kendini yenileyebilen bir müfredat (öğretim) programı ile mümkündür. Öğretim programları, çocuğu tanıyan ve alanında uzman eğitimciler tarafından hazırlanmalı, seviyeye uygun, kültürel değerlerin taşıyıcısı, çağın gelişen değerlerini içinde barındıran, yaratıcı ve üretken gençleri yetiştirmeye yönelik olmalıdır. Nitelikli bir sanat eğitimi programı çocuğu tek yönlü geliştirmeyi hedeflememelidir. Bu hedefler kapsamında, öğretim yöntemleri de salt klasik yöntemlerden oluşmamalı, öğrenci merkezli ve çağdaş yöntemlere de yer verilmelidir. Öğretim programında, öğrencilerin aktif katılımının sağlandığı, araştırma yaptığı, birbiriyle fikir alışverişinde bulunduğu, sorumluluğu paylaştığı, sunduğu grup projeleri yer almalı; öğrencilerin algısal, yorumsal, çözümsel yetilerini geliştirmeleri hedeflenmelidir. Ders kapsamında projeler yaptırmalı, seminerler düzenlenmeli, öğrenciler bazen farklı mekânlarda eğitim görmelidir. Böylece dersler monotonluktan uzaklaşır.

“Sanat eğitiminin gelecekçi stratejilerine ilişkin bakış açısını görmek için özellikle postmodern döneme bakmak önemlidir” (Eker, 2011: 192) Çünkü bu dönemde, teknolojik gelişmelerle beslenen yeni yaratıcılık ortamları ön plana alınır.

Postmodernizm ve Sanat eğitimi

20. yy. ın ikinci yarısından sonra yaşanan ekonomik ve kültürel değişimler sonucunda, modernizmin meta anlatılarına karşı bir eleştiri olarak kendi varlığını öne süren “post” ön eki ile modernizmden sonrasını ifade eden bir söylem olarak postmodernizm kavramı tartışılmaya başlanmıştır. Bu söylem, öncelikle sanat alanında kendini hissettirmiş daha sonra her alana nüfus ederek kendini kabullendiren bir düşünce halini almıştır. Günümüzde halen tartışılmakta olduğundan belirsizliğini sürdürmektedir.

Bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler sonucunda küreselleşmeyle birlikte, kültürel çeşitliliğin ve kültürel farklılığın gündeme gelmesi plüralist bir zihniyeti ortaya çıkarırken bütünlüğe karşı çoğulculuk ilkesini benimseyen postmodern kültür, iletişim araçlarının desteklediği “evrensel kültür” eğitimi taleplerini gündeme getirmiştir. Dolayısıyla, bireyin çok kültürlü ortamda uyum içinde yaşayabilmesi için donanımlı bir eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir. Dinamik bir faaliyet alanı olan, değişimin en çok yaşandığı ve yaşanmak zorunda olduğu eğitim sahası bireyi bu yeni kültürel ortamlara hazırlama noktasında önemli bir konuma sahiptir. Bilginin hızla tüketildiği çağımızda, bireysel yetenekler, iletişim becerileri, ekip çalışma yeterliği, sezgi, muhakeme, özgüven, özdenetim, yaratıcılık ve hayal gücü gibi yeteneklere sahip farklı düşünen, davranan ve üreten nitelikli insan faktörü değer kazanmaktadır. Bilgi toplumunda iletişim teknolojileri ve yeni temel teknolojilerin gelişimiyle bilgi sektörü, bilgi üretimi, bilgi sermayesi ve aynı zamanda eğitimin sürekliliğinin ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla, eğitim yeniçağda kendi görev tanımlarını yeniden yapmak zorundadır.

Bu bağlamda, eğitimdeki geleneksel realist yaklaşımın savunduğu görüşlere karşı olarak göreceli bir anlayışa sahip oluşturma/yapısalcılık yaklaşımı gündeme gelmektedir. “Oluşturmacı yaklaşımda bilgi, yaratılan, keşfedilen ve tecrübe edilen bir şey olarak ele alınır. Birey, yeni enformasyonu önceki deneyimleriyle, inançlarıyla bağlantı kurarak kendi fikirlerini anlamlı olarak oluşturur” (Tezci ve Uysal, 2002: 160).

“Bilme, hem biyolojik hem de sosyal, kültürel ve dile dayalı etkileşimlerle meydana gelir. Bilginin doğası, sosyal olarak paylaşılan deneyimlere, dile ve üzerinde fikir birliğine varılan anlamlara dayanır. Dolayısı ile bilgi, sosyal müzakere, konsensüs ve sosyal etkileşimlerde dilin kullanımıyla, yansıtmacı soyutlama ve öz düzenlemeyle oluşturulur. Öğrenenler bilgiyi zihninde aktif olarak oluştururlar. Bireyin oluşturmuş olduğu bu anlamın, dışsal gerçeklik denilen şeyle uyuşması beklenemez. Çünkü bireysel olarak deneyimlerimiz değiştiğinden doğruluğun ya da gerçekliğin tek bir doğru görüşü yoktur” (Tezci ve Uysal, 2002: 160).Barındırdığı özellikler bakımından oluşturma yaklaşımı, çağın eğitim anlayışını destekler boyuttadır. Bu yaklaşımın teknoloji çağında teknolojiyi kullanabilen ve bu alanda yeterlilik sahibi bireyler oluşturma adına teknolojiyle adapte edilmiş bir biçimi olarak dijital öyküleme yaklaşımına değinmek uygun olacaktır.

Çağın gereklilikleri doğrultusunda ihtiyaçları karşılayabilen öğretimde yeni yaklaşım ve özellikle öğretim ortamlarında öğrencilerin aktif katılımını sağlayan yaklaşımlardan biri olarak dijital öyküleme yaklaşımı karşımıza çıkmaktadır.

DİJİTAL ÖYKÜLEME

Dijital öyküleme yaklaşımı öğrencilerin görsel, işitsel ve görsel-işitsel çoklu ortam olanaklarını ve ortamlarını kullanarak oluşturdukları kısa hikâyelerdir (Meadows, 2003). Enformasyon veya bilgi çağı olarak da adlandırılan teknolojiler üzerine kurulu yeni toplum düzeni çerçevesinde, özellikle öğretim ortamlarında teknolojinin kullanılmasında öğrencilerin aktif katılımını sağlayan dijital (sanal elektronik ortam) öyküleme yaklaşımı yeni bir bakış açısı olarak batı kültüründe daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

Dijital öyküleme anlatımının her şeyden önce dijital biçime dönüştürülmüş hikâyeler olduğunu vurgulamak gerekir. Dijital alan, hikâye anlatımı için dinamik ve yeni bir alandır. Ancak potansiyelinin yeterince farkına varılmadığı düşünülmektedir. Genel olarak dijital hikâye anlatma; “interaktif dijital bir ortamda, ses, resim, grafik, hareketli grafik, görüntü, müzik ve metne dayalı anlatımın sunulması sürecidir” (Figa, 2004). Dijital

öyküler görüntü, ses, müzik ve anlatımla birleşen dokunun gücüyle birlikte karakterlere, durumlara, deneyim ve kavramalara derin boyut ve akılda kalıcılık katılmasıyla meydana gelirler (Rule, 2005).

Dijital öyküleme, etkileşimli dijital bir ortamda, kullanıcıya bu ortamın kontrolünü vererek onu aktif kılan, bir hikâye akışı içerisinde yol alırken kullanıcının zihninde bilgiyi kendince anlamlı bir biçimde oluşturmasına imkan veren, kendi bilgisini keşfetmesine, alıştırmaya ve uygulamalar ile bu bilgiyi pekiştirmesine olanak tanıyan, edindiği bilgiyi gerçek yaşam durumlarına uygulamasını sağlayan bir yaklaşımdır. Aynı zamanda, hikâyeyi anlatanın kendi sesinin yanı sıra, çoklu ortam uygulamalarına dayalı bilgi, eğitim, eğlence vb. gibi bir amaç doğrultusunda hazırlanmış anlatımların sunulması sürecidir.

Kısacası dijital öyküleme, tüm multimedya formları ile birlikte etkileşimli iletişimin gücünü kullanır. Bu yolla, hikâyelerini bir dizi multimedya ile tasarlayan anlatıcılar da özgün bir deneyim elde edebilirler.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sanat eğitimindeki gelenekçi tutum veya dirençlerin ana karakteri, sanatın genel durumu ile paralellik sergilemiştir denilebilir. Özellikle 17. ve 19. Yüzyıllar arasındaki sanat eğitimi, temsilin değerlerini işlemeye çalışan akademik bir tutum ve metod merkezli modeli ön plana çıkarmıştır. 20. Yüzyılın başlarında ise tasarım elemanlarının ve estetiğin biçim ile ilişkisi sanat eğitimine içerik olarak yansımıştır. 20. Yüzyılın ortalarında ise yaratıcılığın daha fazla önemsendiğini ve sanat, sanatçı ve dışavurumsal niteliklerin merkeze alındığını görmekteyiz (EKER, 2011: 188). Bugün, geniş bir bakış açısıyla sanat, salt kendine özgü araçlarla gerçekleştirilen bir edim olmanın ötesinde, farklı disiplinlerle ilgili olan ve onlarla beslenen çoğul bir anlam arayışına dönüşmüş durumdadır.

Değişen toplumsal ve kültürel yapılanmalar sonucu geleneksel eğitim anlayışının içerik merkezli, davranışçı, programlı, öğrenenin zihninde önceden tayin edilen bilginin yer etmesine dayalı anlayışı yerine, öğrenme sonuçlarının önceden tahmin edilemediği, öğrenen merkezli, yeni gibi görünse de temelleri eskiye dayanan oluşturmamacılık yaklaşımı gündeme gelmiştir. Bu bağlamda, çağın gereklilikleri doğrultusunda ihtiyaçları karşılayabilen, öğretim ortamlarında öğrencilerin aktif katılımını sağlayan, eğitim ve teknoloji entegrasyonunu sağlayabilen yaklaşımlardan biri olarak dijital öyküleme yaklaşımı karşımıza çıkmaktadır. Bu yaklaşımın öğretim ortamlarında geleneksel öğretim yöntemlerine göre farklı olanaklar sağlaması, öğrencilere kişiselleştirilebilen öğrenme deneyimi sunabilmesi, gerçek yaşama aktarılabilmesi ya da gerçek yaşamla ilişkilendirilebilmesi, öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını ve sürekliliğini sağlaması bu yaklaşımın öğretim ortamındaki üstünlükleri olarak sıralanmaktadır (Gils, 2005; Meadows, 2003).

Dijital öyküleme yaklaşımının öğrencilere yansıyan üstünlükleri ise şu şekilde sıralanmaktadır (Robin, 2006).

- Öğrencilerin araştırma becerilerine katkısı
- Öğrencilerin yazma becerilerine katkısı
- Öğrencilerin organizasyon becerisine katkısı
- Öğrencilerin teknoloji kullanım becerisine olan katkısı
- Öğrencilerin sunum becerilerine olan katkısı
- Öğrencilerin görüşme becerilerine olan katkısı
- Öğrenciler arası işbirliğine olan katkısı
- Öğrencilerin problem çözme becerilerine olan katkısı
- Öğrencilerin değerlendirme becerilerine olan katkısı

Bütün bu özellikler dikkate alındığında, dijital öyküleme yaklaşımının öğrencinin kendilerini ifade etmelerine, araştırma, iletişim, problem çözme gibi yeteneklerine, fikirlerini, yaratıcılıklarını, hayal güçlerini ve bilgilerini anlamlı bir biçimde ortaya koymalarına katkı sağladığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu yaklaşım çağın kaliteli ve nitelikli birey arayışına cevap olabilecek eğitim ortamını sağlaması bağlamında önem taşımaktadır. Bu nedenle, sanat eğitimi ortamında kullanılabilirliğinin artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Günümüz şartlarında artık basamaklıp eğitim sisteminin yeri kalmamıştır. Gelişmekte olan ülkeler arasındaki sıralamamız hiç önemli değildir. Önemli olan gelişmiş bir ülke statüsünde yer alıp, teknolojiyi eğitim sistemimize

hızla dahil edebilmemiz ve gerektiği gibi kullanabilmemizdir. Bu bağlamda, dijital öyküleme yaklaşımının özellikleri dikkate alındığında gereksinimleri karşılama etkili bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

Dijital öyküleme yaklaşımında öğreneni, etkileşimli bir müfredata dahil ederek, yaşını ve yeteneklerini dikkate alarak farklı bir eğitim ortamı sunulması, eğitime farklı bir boyut kazandırabilir. Bu yaklaşımın teknoloji ile birlikte kullanılmasının, problemleri tanımlama, bilgiyi yapılandırma, sorunlara uygun çözümler üretmeyi içeren yüksek düzey düşünme gibi yetenekleri geliştirmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Sanat eğitimi sürecinde öğrenciler, dijital öyküleme yaklaşımı sayesinde, teknolojiyi kullanabilme, problem çözmede işbirlikli öğrenme gibi yetiler kazanmaktadır. Bilgi öğrenciler tarafından oluşturulduğundan, ilgili ve anlamlı bağlamlar kurabilmekte ve öğrenmeyi kendi deneyimleriyle ilişkilendirebilmektedirler. Ayrıca, sanat eğitimi sürecinde öğrenciler dijital öyküleme uygulaması kapsamında, hayallerini, düşüncelerini ve yaratıcılıklarını ön plana çıkararak oluşturdukları görsel dili tasarım sürecinde kullanmaktadır. Böylece, etkileşimli ortam tasarımının geliştirilmesini sağlayan etkili bir öğretim süreci oluşturabilmektedir.

Sonuç olarak sanat eğitiminde dijital öyküleme yaklaşımının kullanılması sonucunda sunu öngörebiliriz; Dijital öyküleme yaklaşımı, içinde bulunduğumuz çağın beklentileri doğrultusunda bir eğitim-öğretim modeli olabilecek özelliklere sahiptir. Aynı zamanda çağın ihtiyaç duyduğu bu süreçte hakim olan niteliklerle donanmış, maruz kaldığı kodlanmış görsel-işitsel çıktılarını çözümlayebilen, anlamlandırabilen ve yorumlayabilen, yaratıcı bireyleri yetiştirmede katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla, bu yaklaşımın, eğitim alanında geleceği biçimlendirecek olan yeni nesil için daha farklı, yaratıcı, işlevsel bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir.

Not: Bu çalışma 25-27 Nisan 2013 tarihlerinde Antalya’da 28 Ülkenin katılımıyla düzenlenen “ International Conference on New Trends in Education – ICONTE – 2013 ”da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Abrahamson, C.E. (1998). Storytelling as a pedagogical tool in higher education. *Education*, 118(3), 440-451
- Armstrong, S. (2003). The power of storytelling in education. In Armstrong, S. (Ed.), *Snapshots! Educational insights from the Thornburg Center* (pp. 11-20). The Thornburg Center: Lake Barrington, Illinois
- Barnard, M. (2002). *Sanat, tasarım ve görsel kültür*. (Çev.: Korkmaz, G.). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınevi
- Eker, M. ve Aslan, T. (2011). Tüketim kültürü ve sanat eğitimi: postmodern(ist) sanat eğitiminde gelenekçi dirençler ile gelecekçi stratejilerin kültürel bileşikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 179-200.
- FİGA, E. (2004). The virtualization of stories and storytelling. *Storytelling Magazine*, 2, 34–36.
- Gils, F. (2005). ‘Potential applications of digital storytelling in education’. *Paper presented at the 3rd Twente Student Conference on IT, University of Twente, Faculty of Electrical Engineering, Mathematics and Computer Science, Enschede, February 17–18*.
- Jonassen, D.H. (1992). Objectivism versus constructivism: do we need a new philosophical paradigm?. *Educational Technology Research and Development*, 39 (3), 5-14.
- Kellner, D. (2002). Yeni teknolojiler/yeni okur-yazarlıklar: yeni binyılda eğitimin yeniden yapılandırılması (Çev. Ayşe Taşkent). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 105-132.
- Madra, B. (2002, 24 Haziran). Yenilenemeyen Okullar. *Radikal*.

Meadows, D. (2003). Digital storytelling: Research-based practice in new media. *Visual Communication*, 2(2), 189–193.

Robin, B. (2005). *Educational uses of digital storytelling. Main directory for the educational uses of digital storytelling*. Instructional technology Program. University of Huston [Online]. Retrieved May 20, 2011 from <http://www.coe.uh.edu/digitalstorytelling/default.htm>

Rule, L. (2005). *Digital Storytelling Workshop Agenda*. Retrieved February 27, 2013, from <http://homepage.mac.com/eportfolios/workshop/AgendaDigitalStory.html>

Tezcan, M. (2002). *Postmodern ve küresel toplumda eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tezci, E. ve Uysal, A. (2002). Eğitim teknolojisinin gelişimine epistemolojik yaklaşımların etkisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 22.

Yıldırım, C. (1987). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları.